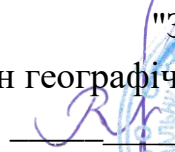


ЗАТВЕРДЖЕНО

наказом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України
від 29 березня 2012 року № 384

**Міністерство освіти і науки України
Чернівецький національний університет ім. Ю.Федьковича
Географічний факультет
Кафедра географії та менеджменту туризму**

"ЗАТВЕРДЖУЮ"
Декан географічного факультету
 (В.П.Руденко)
„01” вересня 2018 року

**Програма
дуального навчання**

<i>Галузь знань</i>	24 «Сфера обслуговування»
<i>Напрямок підготовки</i>	242 «Туризм»
<i>Освітньо-професійна програма</i>	«Міжнародний туризм»
<i>Факультет</i>	географічний

Чернівці, 2018 р.

Програма дуального навчання для студентів спеціальності 242 «Туризм» складена на основі **«Положення про впровадження елементів дуальної форми навчання в освітній процес Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича»**, ухваленого Вченою радою Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича від 26 березня 2018 року, протокол № 4.

Розробник: доцент кафедри географії та менеджменту туризму Круль Г.Я.

Програма затверджена на засіданні кафедри географії та менеджменту туризму.

Протокол № 1 від 27 серпня 2018 року


Завідувач кафедри географії та
менеджменту туризму
“27” серпня 2018 року


_____ (Король О.Д.)

Схвалено методичною радою географічного факультету Чернівецького національного університету ім. Юрія Федьковича

Протокол № 1 від 31 серпня 2018 року

Голова метод. ради факультету
“31” серпня 2018 року


_____ (Цепенда М.В.)

Вступ

Незважаючи на прогресивність та іноваційність сучасних методів навчання, відчувається недостатній рівень практичної складової у підготовці фахівців туристичного бізнесу. Навчальні та виробничі практики для студентів 1-2 та 3 курсів спеціальності «Туризм» покликані ознайомити студентів із туристично-рекреаційним потенціалом певної території та здобути практичні навички у закладах туристичного спрямування (туристичних агенціях, готелях та закладах ресторанного господарства). Проте, для подолання розриву між теорією і практикою в рамках «Положення про впровадження елементів дуальної форми навчання в освітній процес Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича» укладаються угоди про співпрацю із діючими туристичними підприємствами, готовими надавати практичну підготовку студентам 2-3 курсів одночасно із теоретичним навчанням.

Дуальна форма навчання – практико-орієнтоване навчання, спрямоване на формування нової моделі підготовки фахівців із обов'язковими періодами навчання й виробничої практики, що проводиться на базі підприємств, установ, організацій відповідного профілю та передбачає зміцнення зв'язків навчання з виробництвом, визначення провідної ролі та підвищення відповідальності за якість підготовки здобувачів вищої освіти.

Упровадження елементів дуальної форми навчання базується на поєднанні в освітньому процесі теоретичної і практичної підготовки в обсягах 30% (40%) теоретичних занять до 70% (60%) практичних занять, які проводяться безпосередньо в умовах виробництва з використанням матеріально-технічної бази та кадрового потенціалу туристичного підприємства, що дозволяє здобувачам вищої освіти одночасно з навчанням у вищому навчальному закладі опановувати обрану професію безпосередньо на виробництві.

Організація освітнього процесу з елементами дуальної форми навчання базується на співпраці туристичних підприємств, установ, організацій та закладу вищої освіти, що мають взаємні права і обов'язки, які регулюються тристороннім договором між підприємством, університетом і здобувачем вищої освіти.

Принципи організації учбового процесу на засадах дуального навчання визначають його структуру, зміст, підготовку на підприємствах туризму в рамках навчального плану фахівців туристичної сфери:

- принцип зв'язку теорії з практикою;
- принцип взаємодії вузу і бази практики (туристичного підприємства);
- принцип інтеграції і диференціації професійної діяльності, що забезпечує формування загального світогляду і спеціалізації відповідно до особ-

ливостей майбутньої професії студента;

- принципи наочності і доступності;
- принцип індивідуального підходу в умовах колективної роботи.

Дуальна форма навчання, передбачена для студентів другого і третього курсів спеціальності «Туризм», – надійний засіб підвищення конкурентоздатності випускників вузів туристичного профілю.

2. Мета і завдання практичної складової дуальної форми навчання

Дана Програма складена на основі "Положення про впровадження елементів дуальної форми навчання в освітній процес Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича", ухваленого Вченою радою Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича від 26 березня 2018 року, протокол № 4, Наказу МОН України № 916 від 23.06.2017 р. про «Впровадження елементів дуальної форми навчання у професійну підготовку кваліфікованих робітників»; Концепції МОН України щодо підготовки фахівців за дуальною формою здобуття освіти від 21.11.2017 р.

Метою впровадження елементів дуальної форми навчання для студентів спеціальності 242 «Туризм» є подолання диспропорції між теоретичним навчанням і практичною підготовкою в туристичній сфері; формування у майбутніх фахівців даної галузі професійних умінь і навичок; вміння застосовувати набуті теоретичні знання в реальних виробничих умовах і працювати в команді; творення потреби систематично поновлювати знання і креативно вирішувати проблемні ситуації, що виникають на підприємствах туристичного бізнесу.

Освітня мета – надання студентам системи професійних знань про принципи роботи готельних, ресторанних, курортних і туристичних установ, формування професійних умінь і навичок;

Виховна – формування у студентів об'єктивного бачення професії фахівця у сфері готельно-курортного, ресторанного і туристичного бізнесу та професійного мислення;

Розвиваюча – розвиток креативних здібностей і професійних якостей студента при виконанні конкретних практичних дій (особливо при виникненні проблемних ситуацій).

Завдання практичної складової дуальної форми навчання передбачають:

- закріплення у виробничих умовах теоретичних знань, отриманих в процесі аудиторного навчання;
- вивчення роботи підприємства, ознайомлення зі специфікою надання туристичних послуг на різних посадах на прикладі конкретного закладу;
- набуття практичних навичок та освоєння методів роботи з клієнтами –

споживачами туристичних послуг, при організації екскурсійної та анімаційної діяльності при готелях тощо;

- вміння працювати в команді та вирішувати проблемні ситуації, удосконалювати знання іноземних мов, дотримуватись трудової дисципліни на туристичних підприємствах.

3. Зміст навчання за дуальною формою

Відповідно до укладених договорів про дуальне навчання, студенти проходять практику на підприємствах, профілем діяльності яких є туристичний, ресторанний або готельно-курортний бізнес.

Стажування дозволяє студентам ознайомитися з виробничими процесами туристського чи готельного підприємства, з правилами надання туристських послуг, зустрічі туристів в аеропорту та супроводу їх до готелів (трансферний гід), організації екскурсійних програм (екскурсійний гід), організації процесу прибирання у готелях (покоївка), надання послуг харчування (офіціант) тощо. В період проходження стажування студенти вчаться самостійно виконувати доручені їм завдання, вирішувати проблемні ситуації, працювати в команді та автономно, спілкуватися іноземними мовами тощо.

Відповідно до Положення про дуальну форму навчання, перша складова є теоретичною і становить 30 (40%) від усього обсягу навчального матеріалу. Студенти, які обирають таку форму, інтенсивно опрацьовують теоретичний матеріал, результати якого формують перший модуль, всі подальші практичні завдання вони виконують на туристичному підприємстві, а теоретичний матеріал, що залишився, опрацьовують самостійно і дистанційно складають підсумковий модуль.

3.1 Етапи практичного навчання

Освітній процес з елементами дуальної форми навчання передбачений на 2 та 3 курсах спеціальності 242 «Туризм» і охоплює 3 основних етапи:

- опанування базовими знаннями, вміннями й навичками, що здобуваються в університеті на початку освітнього процесу, та включає теоретичну підготовку і практичне навчання в лабораторіях університету;

- теоретична підготовка, яка здійснюється в університеті на початку кожного кваліфікаційного рівня або навчального модуля з метою вивчення нових тем та програм;

- професійно-практична підготовка, що провадиться в умовах виробництва та включає практичне заняття й виробничу практику і забезпечує опанування студентами професійного компонента змісту освіти.

Професійно-практична підготовка, у свою чергу, складається з трьох по-

слідовних періодів: *підготовчого, основного та заключного*.

У ході *підготовки* до практичної складової студент повинен:

- ознайомитись із графіком проходження стажування;
- отримати програму та індивідуальне завдання;
- ознайомитись із правилами техніки безпеки;
- пройти тренінги безпосередньо на підприємстві.

Під час *основного* етапу студент має виконувати завдання та доручення керівника практики від туристичного підприємства.

На *завершальному етапі* складається і оформляється звіт, корегується виконання індивідуального завдання, захищаються результати практики.

Види робіт практичної складової дуального навчання студентів 2-3-го курсів показано у таблиці 1.

Таблиця 1

Види робіт практичного навчання

№	Захід
1.	Інструктивно-організаційні тренінги
2.	Інструктаж з техніки безпеки та охорони праці
3.	Ознайомлення з індивідуальними завданнями
4.	Ознайомлення з базою практики (готелями, екскурсійними програмами)
5.	Участь у виконанні виробничих завдань
6.	Оформлення та захист звіту з практичної складової дуального навчання

3.2 Завдання та обов'язки студента під час проходження практичного навчання

Студенти закладу вищої освіти при проходженні практичного навчання на туристичному підприємстві повинні:

- заповнити анкети стосовно працевлаштування на сайті туристичного підприємства;
- отримавши підтвердження та пройшовши співбесіду зі стейкхолдерами, оформити всі необхідні документи, укласти тристоронню угоду про дуальне навчання;
- до початку практики одержати від керівника від навчального закладу консультації щодо завершення теоретичного курсу навчання та подальшого

практичного стажування;

- своєчасно прибути на підприємство для проходження практичного навчання, що відбувається за рахунок приймаючої сторони, на місці оформити всі необхідні документи для безперешкодного перебування на базі практики;
- сумлінно виконувати завдання, передбачені програмою практичної складової, і вказівки керівників;
- нести відповідальність за виконану роботу;
- за результатами практичного навчання оформити звіт і своєчасно його захистити.

Після прибуття на базу практичного навчання студент має:

- пройти тренінги-навчання, за підсумками якого він допускається до виконання своїх обов'язків на туристичному підприємстві;
- оформити всі необхідні документи, які забезпечать його перебування на базі практичного навчання за кордону;
- дотримуватися правил внутрішнього розпорядку в місцях проживання (хостелах, готелях, ладжманах);
- сумлінно виконувати завдання (програми), отримані від керівника практичного навчання;
- дотримуватись правил охорони праці, техніки безпеки і виробничої санітарії;
- своєчасно робити записи в щоденнику практики.

Під час проходження практичного навчання студент може ознайомитись з наступними видами діяльності, брати участь та здійснювати такі види робіт:

- опрацювати та засвоїти необхідну інформацію, надану під час тренінгів для бездоганного виконання обов'язків трансферного чи екскурсійного гіда;
- працювати з клієнтами, супроводжуючи їх від аеропорту до готелю і назад (трансфермен), під час екскурсійної програми (екскурсійний гід) чи шоп-турів (шопінг-гід) ;
- інформувати клієнтів про туристичні послуги, які надаються організації, під часу супроводу або зустрічей в готелі (екскурсії, шопінги, розважальні програми тощо);
- брати участь у реалізації туристичних послуг клієнтам (рекомендація, консультація, підбір екскурсійної програми);
- вирішувати конфліктні ситуації, що виникають під час трансферів чи екскурсій;
- проводити екскурсії (українською, російською чи іншою мовою) тощо.

3.3 Навчальні посібники

Під час проходження практичного навчання на підприємстві туристичного профілю у студента може виникнути потреба звернутись за теоретичною інформацією до Інтернет-мережі, періодичних фахових видань, нормативних галузевих документів, підручників, навчальних посібників, інформаційно-довідкових видань, статистичних збірників або ознайомитись з внутрішньою документацією, розпорядженнями, інструкціями, звітами тощо. Електронні версії базових навчальних видань містяться на сайті кафедри географії та менеджменту туризму.

4. ФОРМИ І МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Для координації роботи з туристичним підприємством та контролю за проведенням практичної складової дуального навчання призначається керівник практики, який перед початком практики узгоджує всі деталі із підприємством.

Для цього за 4 місяці до початку практичного навчання студентами подаються заявки на проходження дуального навчання, які розглядаються базою практики. Після затвердження кандидатур, відповідно до діючого договору Сторона-1 (база практичної складової дуального навчання) надсилає запрошення для студентів. Наявність запрошення слугує підставою для складання Рапорту про проходження дуального навчання і підписання відповідного Наказу, що дозволяє інтенсифікувати проходження теоретичного навчання.

Керівник практики зі сторони ЗВО забезпечує підготовку проекту наказу, інструктаж про порядок проходження практичного навчання та з техніки безпеки, надання студентам необхідних документів і консультацій. Під час проведення практики постійно контролює забезпечення нормальних умов праці і побуту студентів, контактуючи з керівником від туристичного підприємства, відповідальним за дуальне навчання. Куратор має надавати студентам-практикантам методичну допомогу у вирішенні задач, визначених програмою практики, подавати завідувачу кафедрою звіт про проведення практики із зауваженнями і пропозиціями щодо поліпшення практичної складової дуального навчання із врахуванням думки студентів.

5. ВИМОГИ ДО ЗВІТУ ПРО ПРАКТИЧНЕ НАВЧАННЯ (як складової дуального навчання)

Після закінчення терміну практичного навчання студенти звітують про виконання програми. Загальна і характерна форма звітності студента за практику – письмовий звіт, підписаний і оцінений безпосередньо керівником від бази практики.

Письмовий звіт разом зі щоденником, характеристикою тощо, подається на рецензування керівнику практики від навчального закладу.

6. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Оцінка студента у ході практичного дуального навчання проводиться за такими критеріями:

- *об'єктивні* (професійне зростання студента-практиканта);
- *суб'єктивні* (усвідомлення значущості обраної професії, її ціннісних орієнтацій);
- *функціонально-процесуальні* (освоєння прийомів, техніки, технологій, характерних для професійної діяльності фахівця у сфері туризму);
- *нормативно-правові* (засвоєння нормативно-правової документації);
- *прогностичні* (визначення найближчого професійного розвитку студентів);
- *критерії професійного навчання* (чи готовий студент до засвоєння професійного досвіду інших людей).

Розподіл балів за системою дуального навчання

Теоретичний модуль	Практичний модуль	Підсумковий модуль	Сума балів
35	35	40	100